

MEDGYESI EMESE (1961) Genf

MEDGYESI EMESE

Túszul

Fárasztó volt a moraj. Hiába emlékeztetett mindenkit fennhangon a konzul – aki végzett, távozik –, változatlanul sokan rostokoltak a csarnokban. Szavainak hatástalansága kihozta a sodrából, akcióba lendült: egyenként nevesítette az ácsorgók közül mindazokat, akiknek ügyét nemrég tette sínre, majd sorra kitessékelte őket a folyosóra. Tagadhatatlan derűvel, kifogástalan határozottsággal. Az őrt álló hazai rendőröket pedig utasította, kísérik el a „vendégeket” a Mars kapuig, nehogy lehorgonyozzanak a képviselőlet valamelyik épülete előtt.

A főnök kirohanása hatott: körülöttem a sorokra váró érintettek sietve magukhoz vették a már kitöltött íveket. Hirtelen ajánlatosnak érezték szép rendben felsorakozni irataikkal az üvegezett ügyfélszobák előtt, úgyhogy alig maradtunk ülve a teremben. Végre fellélegeztem. Kézírás utoljára három évvel korábban, egyetemi versenyvizsgám alatt okozott olyan fájdalmas izomlázat, mint amilyent éreztem. Akkor – ismeretlen színdarab helyszíni olvasata alapján – esszéírás volt a próbatét; ezúttal honfitársaim sorsának eseményeit (születés, házasság vagy elhalálozás) rögzítettem erőltetett menetben. Idegenben anyakönyveltetni időigényes kötelezettség, az alkalmi írónksággal megbízott számára idegpróbáló cselekedet. Mint elemiben a szépírók előtt, rögtönzött ujj- és csuklógyakorlatokkal lazítottam. Készenlétbe, magam elé helyeztem a golyóstollat – ez alkalommal veszttemre. Mert csimpaszkodós kibickém – tömzsi, huncut kisfiú – résen állt, elcsente, és villámgyorsan hadonászva méretes ákombákomokat krokizott a legkézenfekvőbb felületre: az előtte levő lapokra. Cselekedete olyan boldoggá tette, hogy ropogósan kacagott.

Szerencsére csak szűz ívek estek áldozatául. Szülei csakúgy, mint jómagam, késve ocsúdtunk: mire szinkronban a bitorolt játékszer után kapkodtunk, a marokra fogott toll hegye felszántotta a nyomtatványokat. Teljesen átlukadtak. Anyuka a kár láttán szó nélkül kirántotta csemetéje kezéből az írószert, keresztvetések és szünni nem akaró, teátrális jajgatás közepette visszaszolgáltatta nekem, majd komótosan, kitartóan elkezdte sapkázni a kis gézengúzot. Tekintetével apai beavatkozást is sürgetett. A fiatal férfi értette a dolgát, tette is kötelességét: asszonya feje fölött a magasba emelte, karjánál fogva tengelye körül megpörgette szerelmük gyümölcsét, és ott, a levegőben tessék-lássék fenekelte-forma valameddig. A legényke élvezte a fordulatot, kacarászott, csak a helyzet hitelének érdekében jajontott időnként. Amikor apja megelégedte az erődemonstrációt, a szomszéd asztalon „porondra” állította. Csupa jó érzése lehetett a gyermeknek, mosolygott, folytatásra számított. Közben figyelte, mi hogy reagálunk. Fináléra áhítozhatott, mert kihúzta magát, és csillogó tekintettel, frappánsan végszavazott:

– *Gata!* (Kész!)

Épp teljes volt a csend. Rettenetesen élvezte a pillanat glóriáját – tulajdonképpen hős volt! Lelkesítette rászegzett tekintetünkben a meglepetés, rá tett egy lapáttal: csípőre tett kézzel, csengő hangon elkezdett lollipopozni.

Kitört erre a röhögés. Apja lerántotta a rögtönzött esztrádról, megigazította a sztárocska fején a kalapot, kezébe nyomta a megcsúfolt nyomtatványokat, és mintha felnőtt lenne, felelőssé tette:

– Újakat kérsz, ha nem lesz elég! Megértetted?! *Taci din gură, fiindcă...!* (Kussolj, mert...!) – lendült preventív ütésre a keze, de meggondolta magát, inkább egyszerűsített: lemondóan épp csak vállon legyintette az apró táncost. – Taknyos pojáca! Szaros *Beng*-fajzat! – szidalmazta taglaltan. Látszott, hogy maga sem hisz kifakadása hatásosságában, mégis megfenyegette:

– Vigyázz magadra...!

Meleg, zaj és tömeg ellenében kevesellték az anyai emlőt, *crescendó*ban nyüszkölni kezdtek a gyolcstekerceses ikrecskék; immár rájuk összpontosult a figyelem. Dél jócskán elmúlt; nagyon éhes voltam. Zugevó diákra hasonlíthattam, ahogy féloldalt fordulva, nehogy elmaszatoljam az iratokat, három harapással magamba tömtem hajnali *baguette*-em csonkját. Pillepalackom maradék vize meglangyosodott, fülledt műanyag íze volt. Szerény ellátmányomhoz hasonlóan, félreérthetetlenül a vég irányába araszoltak körülöttem a fejlemények.

Rég lejárt a hivatalos fogadóóra, az üvegfal mögül eltűntek a hivatalnokok. Aznap én lettem az utolsó ügyfél. Mikor az elnéptelenedett csarnokban a fogadópult felé indultam, már csak az engem patronáló törzs nagy öregje és fiatal képmásai, felnőtt fiai álltak laza vigyázzban, tisztelettudó távolságtartással a kijárat közelében. Rendelkezésemre? Védelmemre, készenlétben? Tekintetükben ragaszkodás; jelenlétükkel mintha összetartozásunkat szavalták volna. Az írrok, akiben én Ion Creangă *dascăl*-jának (tanítójának) modern kori torzóját láttam, nem volt már a helyén.

Hosszan tárgyalt velem a konzuli hivatal ura. Olyan részletességgel faggatott, hogy gyanakodni kezdtem. Idegesített akkurátussága, nehezen álltam meg, ki ne fakadjak: hagyja a részleteket, haladjunk! Meddig és minek sorjázza kérdéseit?! Magamban el kellett ismernem, bizalomkeltően mosolygott, de akkor is! Logikus volt, következetes – veszélyes oknyomozónak éreztem. „Micsoda alak... Vadonatúj seprű lehet... A szakmai ártalom áldozata... Lehet, hogy »csupán« megszállottja? Kitüntető figyelmében csapdára gyanakodtam.”

– Hogy érzi magát a kis hercegnő? – érdeklődött az útlevelemben pár hónapos kisbabaként megörökített Krisztina felől, a gyermek képét nézegetve.

Válaszomra tovább faggatózott:

– Úgy értem... itt, francia földön...?

„Mégiscsak magammal kellett volna hozzam Mókuskát. Mire célozgat az ipse?... Lánygyermeknek az anyja mellett a helye! Nehogy rám süssön valamit... szülői gondatlanság vétségét... egyéb ökörséget...”

Ráérősen lapozott az irataink között, születési igazolványom után az egyetemi diplomámat vizsgálta hosszan, válóperünket tüzetesen átolvasta, a gyermektartásra vonatkozó végzéshez kétszer visszalapozott – mindent idegesítő alaposággal tanulmányozott.

„Egyik sem hamisítvány...”

Másképp nemigen tehetett volna, a seszínű selyempapírra gépelt végzések eredetinek számítottak, bár harmadik példány volt valamennyi; szövegük a gyenge minőségű másolópapír miatt nehezen olvasható, inkább csak kikövetkeztethető. Félsz kézbe venni őket; rettegsz, hogy szétmállanak múltad bizonylatai.

Fülemben dobogott szorongó szívem. Idegenben, de mégis hazai körülmények között bekebelezett az ismerős félelem érzése: merev mosolyfélével, görcsbe rándult gyomorral asszisztáltam a hivatal emberének vizsgálódásához. Megmérettetésemhez. Bosszantott saját tehetetlenségem. Összehúzott szemmel próbáltam védekezni; felszakadni készült torkomból kiáltás és sírás egyvelege. Eszembe jutott, a gondolkodást, amennyiben képtelenség gyakorolni, jobb híján mímelni is hasznos lehet. Megfeszített erővel egyensúlyoztam, nehezemre esett az állás, pedig a pultnak támaszkodhattam. El ne csúszsak, meg ne inogjak, össze ne omoljak!

Miközben a hivatalnok lelkendezett:

– Csupa ismerős név!

„Babeşre vagy Bolyaira gondol vajon...?”

– *Dumneata trebuie să fii fiica lui Dudu!* (Te biztos a Dudu lánya vagy) – közölte meggyőződéssel a főnök. Barátságosan csengett hangja – hanghordozása, mint könnyű dallam, lebegett az elcsendesült csarnokban. Megjegyzésével hidat vert kettőnk közé. Látszott rajta, maga is meglepődött következtetésén. De öröme őszintének tűnt. Apám beceneve jelentette Európa másik végében a pillanatnyi bizonyosságot arra, hogy sors és véletlen nem eshetnek egymástól távol!

– Dumitru Florian – mutatkozott be. Elmondta, hogy 1959-ben, negyedében lett évfolyamtársa apámnak, Kolozsvárott, az egyetemek összevonása nyomán. Rádadásul az én perirataimban – magyarázta, és az ítélő bíró nevére mutatott – egy harmadik diáktársuk nevére bukkant. Mindketten meghatódva álltunk. Ő felfedezésének szimpatikus örömevel, én némiképp megnyugodva – szinkronban vettük tudomásul a világ kicsiny méretét. Mindennek ellenére, konkrét és átvitt értelemben egyaránt üvegfal választott el bennünket. Gyűrűztek volna tovább kérdéseink, egyéb részletek is érdekelték volna mindkettőnk... A falióra kongása emlékeztetett: véget ért az ügyfélfogadás.

Dudu volt a jelszó, aminek hatására váratlan fordulatot vett ügyem kezelése: a konzul felnyalábolta irataim kötegét, és hóna alatt a paksamétával kilépett hivatali kalitkájából. Az üvegfalon innen, mintha mesében toporogtunk volna: megölelt. Meghatódva ismételtette: *incredibil... incredibil* (hihetetlen... hihetetlen).

Meghívott ebédre. Induljunk azonnal. Megállított a Bara nemzetség nagy öregje, meg akarta köszönni nekem a segítséget. Ha úgy adódik, számíthatok nemzetségükre. Rigmusnak is beillett, ahogy egymás után háromszor elismételte telefonszámát, hogy biztos megjegyezzem. Üzenhetek bármikor, telente Brassó környékén tanyáznak.

– Kvittek vagyunk – szabadkoztam meghatódva. – Hálás vagyok, amiért ma bejuttattak. Annak idején az újszülött lányomat egy jólelkű, maguk közül való anyuka szoptatta-dajkálta a szülészeten... Rá emlékeztettek az asszonyok.

Az *Exposition* utcai kisvendéglőben törzsvendégként üdvözölték a konzul urat. Azonnal árnyékos asztalhoz, a belső kert csücskébe vezetett a tulajdonos. Kevesen ültek körülöttünk – lecsengett a csúcsidő, vége felé közeledett a franciák ebédideje. Vendéglátóm jól ismerhette a ház konyháját, mert „vakon” rendelt napi menüt. Italra említést nem tett, mégis mindkettőnk elébe azonnal letették a citromos San Pellegrinót, mintha alanyi jogon járt volna.

Friss játékos a pályán, nem fásulhatott bele az ügyvitelbe, csak a változás után került a külügybe – mentegetőzött személyes vallomással apám volt évfolyamtársa. Úgy fogalmazott, mindannyiunk szerencséje, hogy nyolcvanki-

lencben meglódult a világ – ebben egyetértettünk. Ő korábban álmodni sem mert Párizsról, sorsa, lám, mégis ide rendelte. Azt tervezik, felesége befejezi otthon az egyetemi évet, ősszel alkotói szabadságot vesz ki, és kiutazik, itt lesz vele. Gyermektelenek – ismertette a lényegét.

Összeszedett bemutatkozásával egyértelművé tette, a továbbiakban én maradok fókuszban.

Perceken belül vastag, öblös porcelántálacskákban felszolgálták a... *bouillabesse*-t. A konzul úr választásának sikereként könyvelte el mosolyomat. Meghatott, hogy emlékezett, Dudunak ugyancsak kedvence volt a halászlé...

Azt mondta, éveken át tartották apámmal a kapcsolatot, végzés után is. Gyakran összefutottak a közlekedésügyi minisztériumban, esténként söröztek, olykor együtt vacsoráztak. Adott ponton úgy nézett ki, közvetlen kollégák lesznek. Nem, nem Floriant helyezték volna Erdélybe, Dudunak ajánlottak felsőfokú vezetői beosztást a fővárosban. Erről én nem is tudtam.

– Apád logikája kincset ért – nyilatkozta elismerően Florian. – A makacssága viszont... Arra számítottak, végül csak kötélnek áll. Három év gondolkodási időt kapott, zároltatta az államtitkár az állást. Bizonyos projekteknél szükség volt rá, letelefonáltak érte a rajonhoz. Nem utasíthatta el a megbízásokat, szabatáznak minősült volna. Rendszeresen ingázott, sokszor hetente, mégsem szerződött Bukarestbe.

– Milyen szakterülethez kötődtek azok a tervek? – firtattam.

– Infrastrukturális döntések paramétereit véleményeztették vele... Országos felméréseket koordinált... Konferenciákon paneleket moderált.

– Az államvizsgálója...

– „Közúti forgalmi balesetek nyomozási technikája” – fújta apám dolgozatának a címét, mint a gőzölgő *bouillabesse*-t.

– Negyedéven a baleseti kivizsgálásoknál foglalkoztattak bennünket, Kolozs rajoni törvényszékének, ahol, úgymond, praktizáltunk, jól jött az ingyen diák munka. Országos szinten akkoriban lett a közutak, az automatizálás fejlesztése a jövő nagylemeze.

– Apámnak ez az érdeklődése... ellentmond a képnek, ami bennem él róla. Alapvetően statikus alkat volt. Kocsink nem volt, jogosítványt sem szerzett soha.

– Elemzőkészsége, a rendkívüli megfigyelőképessége miatt várták a minisztériumba. Nemzeti detektívmunkára fogták volna – viccelődött. – Azért motorbicikli akadt, nem is egy, a családokban – tette hozzá, mintha korrigálná emlékezetemet. „Apámtól hallhatott egyet-mást? Vagy anyai nagyapám, illetve bukaresti sógorának tulajdonára utalt?”

Hirtelen kényelmetlennek éreztem közelségét: szemben ült velem egy nemrég még ismeretlen férfi, agilis diplomata, aki meglepő történeteket sorjáz családom életéből. „Mit, és főleg mennyit tud rólunk?”

Richard mobiltelefonja mentette meg a helyzetet a lefagyástól. Elnézést kértem vendéglátómtól, elvágтам a lollipop-kánon negyedik szólamát, fogadtam a hívást.

Hars felszólítással, *in medias res* kezdte Elaine:

– *Listen!* (Figyelj csak!) Elfelejtettem mondani, végy magadnak valami elegáns ruhát az esküvőökre. Te tudod, mit szeretnél viselni... Gondoltam, *explicite* leszek, nehogy valami olcsó szörnyűségre fanyalodj! Ötezerig mehetsz árban. Használd ki otlétedet, jobb választékot sehol a világon nem találnál. Megbeszéltem Richarddal, mi fizetjük. *I mean...* A nászajándékokot része lesz ez is. *So, go for it!*

Florian nem zavartatta magát; mialatt én jövendő anyósom utasításaira figyeltem, és zavaromban halk válaszféléket makogtam, ő komótosan táplálkozott: ropogósra pirított kenyérszeletekkel úgy tunkolt a sűrű halászlé mellé tálalt fokhagymás kenőkében, ahogy az minden egészséges étvágyú, extrovertált vendégtől elvárható.

– Nagylelkű családba kerültök a lányoddal – jegyezte meg atyaián a telefonbeszélgetés végén, majd visszakanyarodott ankétjához. Köntörfalazás nélkül nekem szegezte a kérdést: mit keresek Párizsban?

Eszembe jutott Richard tanácsa: „szószátyár embernek óriási kihívás a minimálinfó. Ha képes vagy ellenállni a fecsegés kísértésének, nyert ügyed van, nehezebben hálóznak be.”

Úgyhogy a tényekre szorítkoztam.

– Nem állt szándékomban kivándorolni. Harmincéves voltam, és máris minden sikerült! Átrendeződni látszott a világ körülöttem. Létidőm alatt váltott lépést a történelem: elbontották a berlini falat. Huszonhét év után végre versenyvizsgát hirdettek a hazai egyetemi oktatási rendszerben. Nemzedékem ezt megélhette, érdemes lett megint komolyan venni magunkat, az életet, a dolgainkat... Sikerral versenyvizsgáztam: szülővárosomban egyetemi oktató voltam. Utóbb, privátban kuszálódtak össze körülöttem a dolgok.

Figyelmesen hallgatott, kedélyesen rám szólt, hagyjam a virágnyelvet! Nem irodalmi beszámolót tartok! Ne stilizáljak mindenáron, és ne spóroljam el a részleteket! Ha nem érti meg az összefüggéseket, kénytelen lesz tovább faggatózni. Őszinte válaszokat vár tőlem.

– Visszaköltözhettem Marosvásárhelyre, főiskolán tanítottam, megjelent a kötetem...

– Mit keresek Párizsban? – ismételte meg kérdését. – Felejtsd el, hogy a román konzullal beszélsz – nyugtatott. – Szeretném megérteni: mi röptet kicsi gyermekkel egy sikeres fiatal nőt Európa túloldalára? Logika? Vagy két-ségbeesés? A te korodban lehetett szerelmi cunami is...

– Kénytelen voltam eljönni.

– Nem az a fajta nő vagy te, akit bármire kényszeríteni lehetne. Mi történt?

– Krisztina születése próbára tette a házasságunkat. Kisbaba, versenyvizsga, új munkakör, költözés... Mindennel magamra hagyott, ráadásul szerelmes lett – egy tanítványunkba – a gyermekem apja. Hivatalossá kellett tegyem a tényeket. Azt hittem, a válóper nyomán kialakul egy *modus vivendi* – az anyai örömök, kis szakmai siker tesz majd a magukét, a következő tavasz a szabadsággal újat, derűt hoz életembe. Nem így történt.

– Hanem hogyan?

– Mindenhova elkísért, és fokozatosan mindenhol kizárt volt férjem szerelmi diadala. Egy volt a szakmánk, ugyanaz az érdeklődésünk. Kicsi lett a város – mindenhol egymásba ütköztünk. Ha sikerült is elkerülnünk a személyes találkozásokat, rágalmakkal szembesültem, és nyugtom sehol nem lehetett: az új kedves kiabált utánam az utcán, zaklatott telefonon. Egy évtizede voltunk házások, egy szakmában tevékenykedtünk, közösek voltak a barátaink, hasonlóak a szokásaink... Baráti összejöveletektől – darabig még hívtak – távol maradtam, hogy kerüljem a konfrontációt; elég lett megküzdeni a mindennapi létért. Lányunk nevelése egyedül az én gondom maradt. Igaz, édesanyám támogatott, amiben tudott. Mint Krisztinka, kirakóst játszottam én is, csak fizetetlen számláimmal. Ha az egyiket fizettem be, a másik elmaradt. Emlékeztetőkből, a büntetőkamat-értesítésekből meglehetősen kollekción volt. Mindeközben galoppozott az infláció. Két magántanítványt vállaltam, a köz-költséget mégis potom áron elvesztegetett ékszerem árából törlesztettem.

Egy év múltán kézen fogtam a kislányomat, és vonatra ültem vele. Féltem, ha maradok, Médeia lesz belőlem.

– Mikor hagytátok el az országot?

– Tavaly nyáron.

– Hogyhogy csak most jelentkezel bejegyzésre?

– Három hete érkeztünk Franciaországba. Eredetileg Budapesten próbáltunk megkapaszkodni, de se bevándorolni, se letelepedni nem tudtunk.

– Mert...?

– Mindkét eljárásnak feltétele az írásos apai hozzájárulás. Korábban senkit nem érdekelt, miből tartom el, milyen körülmények között él, hogy fejlődik kiskorú gyermekem.

– Milyen álláspontra helyezkedett a gyermek apja?

– Végletesre. Tagadta, hogy odahaza sem segített, nem élt látogatási jogával sem. Kirukkolt viszont a hallatlannal: állította, hogy „elraboltam” tőle a gyermekét. Nagy port kavart az eset, nemzetközi ügy lett belőle, a hazai bíró kivizsgálási kérelme nyomán vizsgálatot indított a budapesti gyámhatóság. Az ankét során meglátogatták Krisztinát az óvodában, kikérdezték az óvónénijét, a szomszédjainkat, a munkáltatómat. Jegyzőkönyvbe kerültek véleményeik, tanúvallomásaik. Terítékre került a lakás, amit béreltünk – szerencsére összkomfortos volt, külön gyerekszobával. Kíméletes házkutatást tartottak nálunk, bocsánatkérések közepette bekukkantottak a szekrényeinkbe, a kamrába és a hűtőbe, számba vették a játékokat, a meséskönyveket... Minden részletre kitért a rólunk készült jelentés.

– Áthelyeztetted külföldre a tárgyalásokat?

– Nem, otthon zajlott minden. Eszement logisztikát igényelt az eljárás: anyám a szabadságát nálunk töltötte, mialatt én – a gyermek nélkül – hazautaztam... A részletes magyarországi szociális ankét következtetéseire nyomán kapott zöld utat jövőnk. Választhattam is: bevándorlás vagy letelepedés?

– Miért lett mégis Párizs...?

– Budapesten egy este becsengetett hozzánk apuka. A román döntés mellé magyar közjegyző által hitelesített egyezményt is akart. Az újabb dokumentum nem tért ki a gyermek érvényben lévő tartásdíjának kifizetésére, évi minimum két hazautaztatásának költségeire viszont kötelezett engem. Szó nem lehetett *happy end*ről. Úgyhogy szignóztam, vita nélkül aláírtam az újabb feltételeket.

– Rosszul képviselted a lányod érdekeit.

Bólintottam.

– Mentségem, hogy Budapest felőrölt.

– Ugyan! Két és fél milliós az a metropolisz! Nem botlottál volna úton-útfélen a volt férjedbe!

Dumitru Florian kognitív empatizmusa ellenére nem beszéltem neki azokról a diszkriminatív adminisztrációs intézkedésekről, amelyekkel magyar földön szembesültünk. Thomas „objektív külföldi szemlélője” volt a velünk történeteknek; ő tartotta bennem a lelket, habár semmit sem tehetett érdekemben. Azonos végzettségem ellenére 20%-kal kisebb volt havi bérem, mint „honos” kollégáimé; kislányomat kérvény- és kihallgatássorozatok nyomán sikerült csak beírtni a közeli óvodába. Utóbb kiderült, „korlátozott nyelvi kód” megjegyzéssel indokolták az intézmények az elutasítássorozatot, holott románul is meglehetősen gazdag volt Krisztinka szókinccse, anyanyelvén pedig – elfogultság nélkül – rendkívüli.

– Völegényem közelebb akart kerülni a családjához – hozakodtam elő az elcsépelelt indokkal. – Egyébként okafogyott lett az a bizonyos jegyzői okirat.

Azokban a napokban értesítettek, sikerrel pályáztam, ósztól a Genfi Egyetemen hallgathatok, kétéves kutatói ösztöndíj segíti munkámat.

– A helvétek miatt sürgős neked a francia *carte de séjour* (tartózkodási engedély) – jegyezte meg Florian.

Bólogatva kanalaztam maradék levesemet.

– Gratulálok! Okos húzás! *Zecepelinie!* (Tiszta ízes!) Leadtad a Médeiaszerepet, hogy átvedd a sorstól a kormánybotot. Katasztrófát korrigálni tudni kell!

Közelebb hajolt hozzám:

– És a gyermek mindebben? Hogy viselte a változást?

– Meglepő érettséggel kezelte apasebét. Ösztönösen, gyakorlatiasan. Még odahaza, egy alkalommal emlékezetes mesét mondott magunkról: „Egy-szer volt egy kislány és az édesanyja. Együtt laktak és főztek, ők mindent segítettek egymásnak. Ipáka nem lakott ott, de ez nem baj. Itt a vége, s ennyi.”

– ...

– Krisztina arra vágyott, hogy legyen apja, aki a nyaka köré vegye. Papájukkal sétáló kispajtások láttán mindig szóba hozta: „engem is vigyen így Ipáka”. Thomas jókor érkezett az életünkbe: családot akart, kapóra jött neki a rá szabott feladat, beugrott a kínálkozó szerepbe, és belesimult a gyermek sóvárgott valóságába. A „pótlás” enyhítette kicsi lányom fájdalmát. Azóta is folyamatosan csökkennek közöttük a nyelvi akadályok, mindketten büszkék tandemjükre. Óvodai dicsekvés-karatéban – kinek-kinek a családjában hány testvérke, új Audi vagy póniló számít ásznak – Krisztina számára *non plus ultra* tét az új apa tipikus hajszíne volt. Ritkaságszámba megy Budapesten a narancsvörös haj.

Egyikünk sem kért főételt, ugrott a hagymás vesepörkölt-specialitás. *Crème-brûlée*-t szolgáltak fel nekünk is – minden más desszert elfogyott. Karamelles cukorrétegét élvezettel kocogtattam, gesztusom halk ritmikáját, közelmúltam keserédesességét ízlelgettem – vendéglátóm diszkréten mosolygott gasztroszórakozásomon. A franciás hangulatba betört Amerika, ismét felhangzott a hatvanas évek slágere.

Elaine hívott. Felálltam, hogy elvonuljak, de mire az asztalkendőt ölemből az asztalra helyeztem, és integetve kissé távolabb húzódtam volna a készü-léssel, ő már elhadarta a lényegét.

– Csak egy pillanatra zavarlak. Tetszett neked Philippa kosztümkabátja, tudod, az a krémszínű, apró masnis, amit Eleanor esküvőjén viselt. Emlékszel, egy órányit volt rajta, a hivatalban, majd a fényképezés alatt. Dicsérted, milyen szép... Megbeszélem vele, adja neked! Elegáns leszel a polgári esküvőn. *What do you think? It is a good idea, isn't it?*

– Az, persze. Köszönöm szépen.

– Design darab, ezrekbe került. *You're not excessively fussy, but even... It's a very nice model which really suits you.* Ceruzaszoknya jár hozzá, amit sohanem viselt Phil'. *Anyway*, a modell előnyös neked, kiemeli a hosszú lábad.

– Nem ismerem az árat. Örülnék neki. Ha Philippa megvállik tőle...

– Én vettem neki „tartalékba”. Azt hittem, a vizsgái miatt nem lesz ideje befejezni a ruháját. Láttad, hogy gombostűkkel érkezett, utolsó éjszaka még együtt öltögettünk. *That's all* – zárta le a beszélgetést.

– Tartalmas majdnem-monológ volt, nem egészen egy percben – stoppolta az időt a konzul. – Úgy igazgat, mintha a lánya lennél. Panaszra semmi okod, még egy bók is belefért villámbeszélgésedekbe – jegyezte meg mosolyogva.

A kávénál megígérte, hogy engem rendkívüli elbírálásban részesít: apámra való tekintettel sürgősségi eljárással, még a héten kiállíttatja a házasságkötéshez szükséges szokásjogi bizonyítványt.

Búcsúzóul elhalmozott jókívánságokkal – legyen egészség, boldogság, szerencse! És nem emlékszem, pontosan még mi minden, mert latinus lelkesedéssel hosszan sorolta a jó házasság szerinte lényeges attribútumait.

Állította, hogy a felsoroltakon kívül minden más lényegtelen.

Többször az órájára pillantott.

Hangsúlyozta, mennyire fontos, hogy korrekt családba kerülök a gyermekemmel.

Drukkolni fog, hogy úgy alakuljanak dolgaim, ahogy én szeretném.

Magához vette az asztal sarkán várakozó vendégkönyvecskét, benne a számlával.

Tiszteltette anyámat.

Én ismételten megköszöntem a figyelmét. Az idejét. A meghívást.

Határozottan visszautasította, hogy megosszuk fogyasztásunk költségeit.

– Fél ebéd volt, mit fizetnél?! Kikanalzták a fazék aljáról a sűrűjét, azzal traktáltak... – szabadkozott tréfásan.

– Mindenesetre, ízlett nekünk! Köszönöm.

Fizetett. Kifelé menet előreengedett. Egymás nyomában haladtunk át a kerthelyiségen. Mielőtt beléptünk volna a csarnokba, megszólított. Visszafordultam; a legközelebbi asztalra mutatott, hellyel kínált.

– Megvárjuk a vacsorát? – kérdeztem. Utólag restelltem abszurd elmeéletemet. „Nem barát és nem kolléga, hogy ugrató megjegyzéssel búcsúzzak tőle.”

– Rossz véleménnyel vagy a román munkakultúráról, ha azt hiszed, estig tartana, míg kiszolgálnak – húzta mosolyra a száját. – Honfitársunk a felszolgálók többsége. Tartozom még neked valamivel.

– Ugyan...

– Dudu emléke miatt. A barátom lánya vagy; nem engedhetlek el anélkül, hogy ne figyelmeztesselek!

– Mire?

– Helyzeted jogi, diplomáciai és szokásjogi következményeire. Légy tisztában a lehetőségekkel. Annak alapján, amit magatokról meséltél.

– Telebeszéltem a fejét; elnézést! Még egyszer köszönöm a meghívást. Pompás ebéd volt – feleltem.

– *Fato!* (Leányka!) – szólt rám és bírt hallgatásra a sokat tapasztalt, kedélyes emberek erélyével. *Vocativusa* ellen nem volt apelláta. – Elhoztad az országból a gyermekedet anélkül, hogy megkérdeztél volna az apját.

– Ismertem annyira, hogy tudjam, nemet mondott volna. Csak. *L'art pour l'art*. Egyébként nem volt alkalmam kérdezősködni, hónapokig színét sem láttuk, emlékeztetni se lehetett apai kötelességére. Mindvégig következetes maradt önmagához: egy lyukas garassal nem segített.

– Nem bírállok. Az egyedüli helyes gesztus volt, kézen fogni, és magaddal hozni a gondjaidra bízott gyermekedet, hiszen kiskorú. Jogod van, az volt újrakezdeni magán- és szakmai életedet. Csupán az érvényes nemzetközi eljárási protokollal akarlak szembesíteni. Nem ellened beszélek, elhunyt barátom lányának érdekében gondolkodom. Fennhangon. Légy szíves, ne mérgelődj, inkább figyelj! Gyermeked apja az érdekérvényesítés nagymestere, biztos jó rámenős ügyvédhez fordult. Te nemsokára brit feleség leszel. Kislányod státusa a tiedhez kötött – jog szerint. A román eljárásrend előnyös számodra, 14 éves koráig egy az útleveletek. Véleményem szerint a francia hatóságok

tanúsítanak majd némi ellenállást státusotok megnyugtató rendezésében; irritálni fogja őket a helyszíni *forceps*, amiben én – hivatalomnál fogva – óhatatlanul a cinkosod vagyok.

– Hogyhogy?

– Turistavízummal érkezél, mégis záros határidőn belül, hazautazás, hónapokig tartó várakozás, fölösleges megaláztatások nélkül egy csapásra házasságot kötsz. Következmény: helyben maradsz, itt ragadsz, ráadásul gyermekestől.

– Svájcban leszünk.

– Hallga' tovább! Szóval, inkább utóbb, mint előbb, de rendeződik tartózkodásotok ügye. Biztos, jól tanácsoltak, jó döntéseket hoztál. Haza viszont – legalábbis a kislány nagykorúságáig – a helyedben semmiképpen sem utaznék. Semmilyen okból kifolyólag.

– Nem vagyok politikai fogoly, se bűnöző.

– Nem, de rettenetes következményeknek tennéd ki magad.

– *Cum adică?* (Milyen értelemben?) – kérdeztem vissza meglepetten.

– Krisztina román állampolgár, évekig az is marad. Ha hazatérnétek, volt férjednek eszébe juthat a gyermekétől megfosztott áldozatszerep. Kérésére – ha a román hatóságokhoz fordul – elindulhat a szükséges eljárásrend, igényelheti a felügyeleti jog visszaszerzését. *În liniște și serenitate totală.* (Nyugodtan és abszolút derűsen.) Lehet, hogy visszautaztok Nyugatra gyermekestől, brit férjestről. Hat hónapon belül azonban – tartózkodási helyetektől függően – az adott ország vöröskereszt-szervezetének képviselete jelentkezik majd a gyermekedért. Visszautaztatják Romániába.

– Nélkülem...?!

– Akár egymagában is. Jogosan, erőszakmentesen. Nemzetközi jogi kérdés gyakorlatba ültetéséről van szó. Kifogástalan, kulturált körülmények között zajlanak az ilyen eljárások. Természetesen csatlakozhatsz a misszióhoz, saját költségedre elkísérheted a kislányodat. Odahaza elkezdődik az ügy tisztázása: per, tanúvallomások, ankétok, sorozatban. Nem kizárt, hogy utóbb visszakapnád szülői felügyeleti jogodat, ha a gyermekeddel maradsz mindvégig, és jó ügyvédet fogadsz. Megengedheted-e majd magadnak azt a két-három éves erdélyi tartózkodást, amivel a folyamat jár? Mit szól majd hozzá brit férjed? Miből éltek, és hol laktok a kicsivel? Kétségtelen, tüzetesen megvizsgálják az illetékesek – ugyanúgy, mint Budapesten –, milyen körülmények közé adhatná vissza neked a törvény... a saját kislányod nevelési és felügyeleti jogát.

– *Dar mama și fratele meu...* (De anyám és a testvérem...)

– *Au rămas acolo. Am înțeles. Și vreți să vă vedeți în viața voastră.* (Otthon maradtak. Megértettem. Látni is szeretnétek még egymást az életben.) Ezt magyarázom neked: itt, Svájcban, magyar földön... A világon bárhol találkozhattok, de ti haza ne menjete a gyermek nagykorúságáig. Jó... Tizenhét éves korától kezdve már utaztathatod.

Szemben ült velem. Hátradólt székén, föltette napszemüvegét. Arcomat fűrkészve szavainak hatását figyelte.

– Tűszul ejtett a helyzet, de hidd el, nem a legrosszabb, ami veletek történt. Mégiscsak szabadok vagytok. Meglátod, hamar eltelik az a tíz-egynéhány év.

Prognózisa hihetően hangzott.